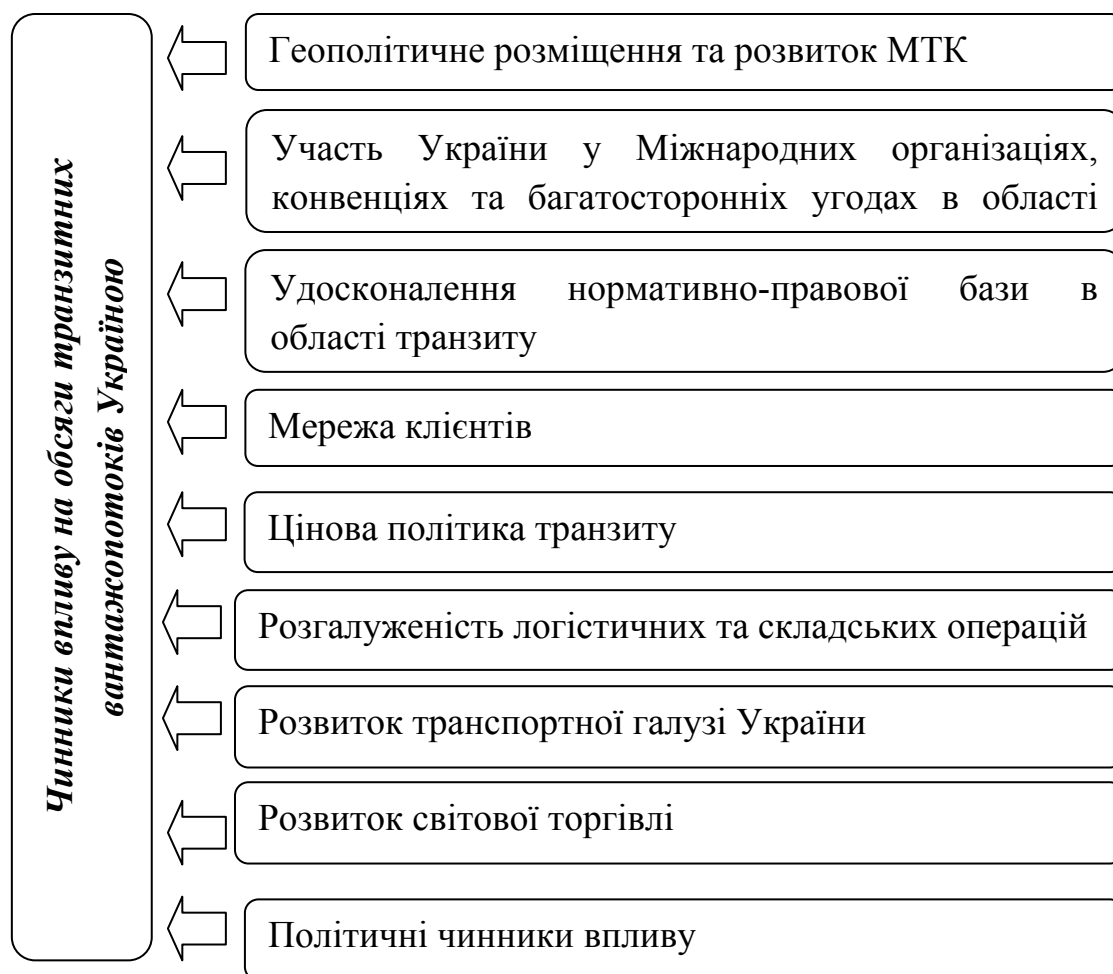

6. Методичні рекомендації щодо формату аудиторського висновку за наслідками проведення аудиту річної фінансової звітності та іншої звітності Компанії з управління активами. Затв. Держкомціннихпаперів 03.07.2002, № 202.

***Г.В. ГОЛУБОВА,
аспірантка
Національна академія статистики,
обліку та аудиту***

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ТРАНЗИТНІ ВАНТАЖОПОТОКИ

Вивчення транзитних вантажопотоків викликає необхідність визначення чинників та джерел впливу на обсяги транзиту вантажів через Україну. На рис. 1 нами виокремлено найважливіші чинники для статистичного аналізу та оцінювання їхнього впливу на приріст транзитних вантажопотоків через Україну.

Рис. 1. Чинники впливу на приріст транзиту вантажів Україною

© Г. В. Голубова, 2012

Кожен із цих чинників представляє собою комплекс показників, які в певній мірі виступають рушійною силою для розвитку транзитного потенціалу України на міжнародній арені. При цьому, кожен із цих має своє логічне обґрунтування:

1. Використання показників, що характеризують розвиток та розбудову МТК являють собою стратегічну задачу держави. Оскільки, за умови, розбудови МТК, а також відкриття нових міжнародних осей через Україну, обсяги транзиту зростатимуть;
2. Співтовариство України в області транспорту, при цьому, приєднання її до низки необхідних Міжнародних організацій, конвенцій, угод тощо, свідчить про її становлення як транзитної держави та конкурентоспроможної на міжнародній арені.
3. Удосконалення нормативно-правового законодавства в області транзиту, а також адаптація українського законодавства до міжнародних стандартів, розширить можливості розвитку транзитуювання вантажів Україною, усуне низку недоліків, підвищить якість транзитних послуг тощо;
4. Розширення мережі клієнтів сприятиме зростанню обсягів транзиту, і в свою чергу прибутків;
5. Нормована цінова політика на транзит вантажів сприятиме зростанню обсягів транзиту, а також залученню нових клієнтів тощо;
6. Відкриття нових логістичних центрів, зростання якості навантажувальних, розвантажувальних, складських операцій та інших логістичних послуг, сприятиме розвитку вчасного та якісного транзитуювання вантажів Україною тощо;
7. Розвиток транспортної галузі України для транзитних вантажопотоків характерний розбудовою нових магістралей, автобанів, залізничних колій, морських та річкових портів, проведення ремонтних робіт та удосконалення якості транспортних послуг;
8. Розширення світової торгівлі сприятиме збільшенню експорту та імпорту між країнами. В свою чергу, це призведе до зростання транзитних послуг Україною;
9. Політичні чинники впливу виступають одним із основних критеріїв розвитку та становлення України в світі.

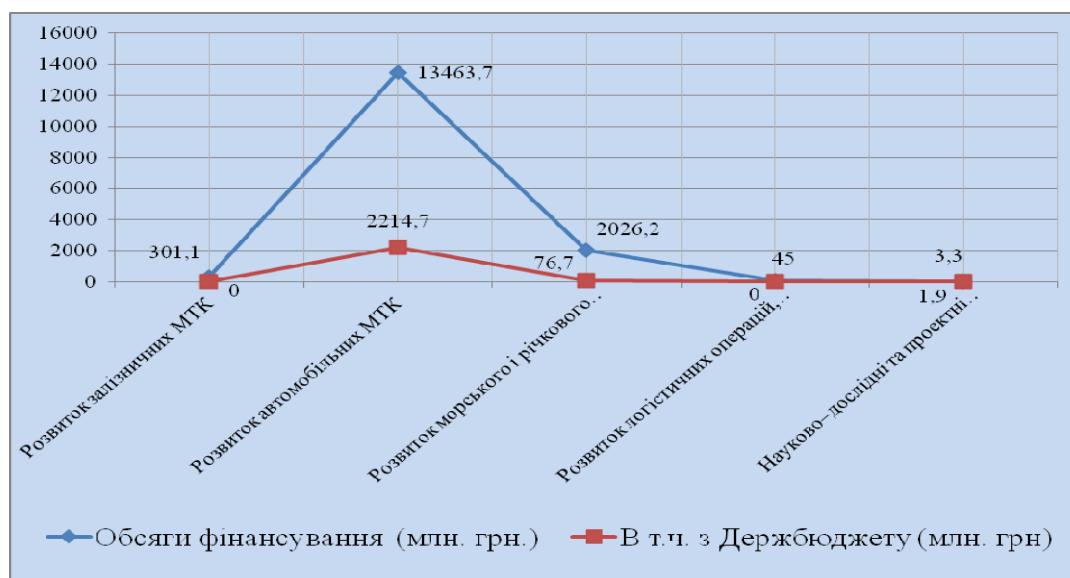
Розглянемо деякі фінансові показники, за якими , на нашу думку, слід вивчати динаміку приросту транзиту на макрорівні , табл. 1, [6].

Таблиця 1

Чинники впливу на транзитні вантажопотоки та групи показників, що їх характеризують за період 2006-2010 рр.

Група чинників	Група деяких показників	Обсяги фінансування		В т.ч. з Держбюджету		Частка державних інвестицій в загальному обсязі (%)
		млн. грн.	у % до підсумку	млн. грн.	у % до підсумку	
Геополітичні чинники впливу	Розвиток залізничних МТК	301,1	1,9	-	-	-
	Розвиток автомобільних МТК	13463,7	85,0	2214,7	96,6	16,45
	Розвиток морського і річкового транспорту	2026,2	12,79	76,7	3,3	3,8
Логістичні чинники впливу	Розвиток логістичних операцій, транспортно-складських центрів, тощо	45,0	0,28	-	-	-
Політичні чинники впливу	Науково–дослідні та проектні роботи, аналітичні дослідження і розробка нормативних документів з питань вдосконалення роботи транспорту	3,3	0,22	1,9	0,1	57,6
Загалом		15839,3	100	2293,3	100	14,5

Дані табл. 1 свідчать про зменшення державного фінансування, зокрема за період 2006-2010 рр. обсяг державного фінансування було виконано лише на 14,5%. При цьому, найбільше профінансовано розробку нормативних документів з питань вдосконалення роботи транспорту (57,6%). На розвиток МТК із Державного бюджету було виділено лише п'яту частину коштів (20,25%) від загальних витрат на ці проекти, розбудова логістичних центрів з боку держави не фінансувалась (рис. 2). Це пояснюється тим, що більшість складських центрів та логістичних послуг перейшли до приватної форми власності.

Рис. 2. Співвідношення частки коштів державного бюджету в загальному обсязі фінансування трьох чинників впливу на приріст транзиту за період 2006-2010 рр.

Виміряти взаємозв'язок цих інтегральних показників можна за допомогою методу регресійного аналізу. Для цього нами побудовано регресійна залежність вартості транзиту вантажів десяти митниць України та трьох факторів впливу: геополітичного, політичного та логістичного, за умовними даними, табл. 2.

Таблиця 2

Чинники впливу на вартість транзиту вантажів Україною

(тис. гр. од.)

Митниці України	Вартість транзиту вантажів	Геополітичні чинники	Політичні чинники	Логістичні чинники
1	2	3	4	5
1	225	53	23	114
2	356	56	32	112
3	125	38	15	68
4	265	50	17	123
5	569	69	16	120
Продовження табл. 2				
1	2	3	4	5

6	210	48	25	230
7	118	41	19	110
8	285	37	23	154
9	690	67	20	126
10	98	38	17	127

В пакеті SPSS Statistica було проведено регресійний аналіз трьох чинників впливу на приріст вартості транзиту вантажів 10-ма митницями України. В табл. 3 наведені коефіцієнти регресії, бета-коефіцієнти, значення t-критерію та фактичні рівні істотності для трьох виділених факторів, які включені в регресійну модель.

Таблиця 3

Результати регресійного аналізу впливу виділених факторів на результативний показник

	Коефіцієнти регресії	Бета-коефіцієнт β	t-критерій	Рівень істотності
β	-437		-2,009	0,091
X1	14,94	0,892	4,715	0,003
X2	-1,54	-0,041	-0,2	0,848
X3	0,16	0,034	-0,168	0,872

Обчислені коефіцієнти регресії дозволяють побудувати рівняння залежності вартості транзитних вантажів під впливом геополітичних, політичних та логістичних чинників:

$$Y = -437 + 14,94x_1 - 1,54x_2 + 0,16x_3$$

Відповідно до значень бета коефіцієнтів, найбільший вплив на вартість транзиту вантажів має група чинників, які відносяться до першого фактору. Тобто, це чинники геополітичного змісту, до яких належать: умови розвитку інфраструктурного транспортного забезпечення, розбудова МТК, відкриття нових міжнародних осей, магістралей тощо.

Значення множинного коефіцієнта детермінації становить 0,789. Це свідчить про те, що 78,9% загальної варіації результативної ознаки пояснюється варіацією факторів X1, X2, X3. Тобто, обрані нами фактори

впливу: геополітичні, політичні та логістичні, суттєво впливають на вартість транзитних вантажів Україною, що, в свою чергу, підтверджує доцільність їх включення в регресійну модель. Відповідно, на решту чинників впливу припадає 21,1% варіації. Розрахований рівень значимості $\alpha=0,018 < 0,05$, що підтверджує значимість R^2 .

Узагальнюючи викладене підкреслимо. Для підвищення конкурентоспроможності транзитного потенціалу України, залучення транзиту та отримання прибутків від наданих територіальних послуг, ключовим завданням стає вивчення основних чинників впливу на обсяги транзиту вантажів Україною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шамилева Л.Л. Статистическое моделирование и прогнозирование: курс лекций. Учебное пособие. – Донецк: Каштан, 2008. – с.310
2. Терехов Л.Л. Економіко-математичні методи і моделі. Навч. посіб. Для вищ. навч. закладів – К.: ВПД “Формат”, 2008. – с.292
3. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч.посібник. —К:КНЕУ,2001. - 170 с.
4. Многомерный статистический анализ в экономике/ Л.А Сошникова, В.Н. Тамашевич, Г. Уебе, М. Шефер. Учеб. пособие. - М.: ЮНИТИ, 1999. - 593 с.
5. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://www.mintrans.gov.ua/uk/show/transport.html>

Й.Я. ДАНЬКІВ,
к.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та аудиту